

DEBRECZENI FÜGGETLEN ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKRE: EGY ÓRA 5 K.,
NEGYEDÉVRE 15 K., FÉLÉVRE 30 K., EGÉSZ ÉVRE 60 K.,
EGYES SZÁM 20 FILLER, VASÁRNAP 30 FILLER.

POLITIKAI NAPILAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT.
KIADÓTULAJDONOSOK: HEGEDŰS ÉS SÁNDOR
IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRS. PIAC-UTCA 49.

A polgárság

Debrecen, március 15.

A tegnapi nagygyűlésen kiáltó szóként zugott a polgárság felé a magyar népköztársaság igazságügyminiszterének beszéde, amelyben figyelmezteti a magyar polgárságot, tartsa magát távol minden reakciótól, szervezkedjék a forradalmi pártok zászlaja alá és lépjen a szociális haladás útjára, mert csak így maradhat meg, így foghat helyet a magyar népköztársaság vezetésében. Bölesen és meggyőzően mutatta ki annak szükségességét, hogy a polgárságnak önmaga iránt is első kötelessége, de kötelessége a jövő Magyarország boldogsága érdekében is, hogy a szociális haladás útján karöltve a munkássággal menjen előre.

E figyelmeztető szavakban három tényezőn van a hangsúly: szociális haladás, szervezettség és a munkássággal való testvéri együttműködés.

És valóban csakis e három tényező meglétele esetén számíthat a polgárság arra hogy a jövő Magyarországa életében számottevő része legyen a nemzetnek, a melyet a forradalmi lökással az idők eseményei az igazi haladás szabad útjára tereltek, amelyről most már hála a forradalomnak, a csöndes stagnálás mocsaras vízére többé visszatérés nincsen.

A szociális haladás szervezetten a munkássággal karöltve. Igen, ez az a három szentség, amelyben ezután a polgárságnak hinni, amely szerint cselekednie kell. És nemcsak a főnmaradás önös szempontjából, hanem azért, mert a polgárság a magyarságnak igen értékes része, igen nagy része és a magyarságnak, a magyarság jövőjének szüksége van az értékes elemére. Szüksége van szociálisan érző és gondolkodó, haladó, jól szervezett és a munkássággal testvéri együttérzésben vállalt dolgozó polgárságra. Nem nélkülözhet semmi értékes anyagot a fiatal népköztársaság, amely kell hogy minden értéket, minden erőt összegyűjtsön az élettel megvívandó nagy harcban. De csak a haladó, az előretörő erők értékesek. Visszatekintés, visszamaradás nincs.

A polgárság most életképességének próbáját kell, hogy adja. Elvállik, hogy ez a nagy tömeg mozgató, előrevívő erő, vagy lassanként szétmáló köllonc lesz-e az új Magyarországnak.

Wilson több békeponthoz még nem járult hozzá

Több megállapodás ellenkezik a 14 ponttal

Páris, március 15. (A Magyar Távirati Iroda szikratávirata.) Wilson tegnapi tanácskozásai igazolták, hogy az Egyesült Államok egyáltalán nem járultak hozzá a Wilson távollétében létrejött megállapodásokhoz. Azok a megállapodások, amelyek Wilson még megfontolás tárgyává tesz különösen a következők: 1. A rajnai köztársaság ügye. 2. Ausztria és Németország egyesülésének megakadályozása. 3. A Németország által fizetendő kártérítés összege. 4. Lengyelország megerősítése abból a célból, hogy átvegye Oroszország eddigi szerepét Németország északi határán.

Általános az a meggyőződés, hogy ezek a megállapodások, amelyek az elnök távollétében jöttek létre, Wilson 14 pontjával ellentétesek. De az amerikai megbízottak nem igen biznak abban, hogy ezeket a megállapodásokat Wilson meg fogja tudni akadályozni.

A népszövetség terve ismét napirenden

Newyork, március 15. (A Magyar Távirati Iroda szikratávirata.) Wilsonnak Lloyd George-val, Clemenceauval és Orlandoval folytatott tanácskozásairól kiszivárgott hírek arra mutatnak, hogy Wilson újra napirendre akarja tüzetni a népszövetség ügyét. A népszövetségi bizottság, amely Wilson távollétében ülést nem tartott, hétfőn össze fog ülni és el fogja határozni, hogy a tervezetet újból a békeértekezlet teljes ülése alá terjeszti. Lloyd George-nak az a meggyőződése, hogy a békeértekezletnek nem szabad most mellékutakra térni, hanem haladéktalanul a békekötéssel kell foglalkoznia. Ha most Wilson ragaszkodnék ahhoz, hogy előbb a népszövetséggel foglalkozzanak, akkor ennek következményeként esetleg újabb zavarok történnek ki Németországban.

Amerikai munkásnők a konferencián

Newyork, március 15. (A Magyar Távirati Iroda szikratávirata.) Wilson két

amerikai munkásnőt meghívott a békekonferenciára, hogy ott a munkásnők érdekeit képviseljék.

Ki felelős a háborúért?

Páris, március 15. A Havas-ügynökség jelenti: A békekonferencia illetékes bizottság megállapította, hogy a háboru kitöréséért az értelmi szerzők felelősség alá esnek. Így tehát Vilmos excsászár sem kerülheti el a felelősségre vonást.

Aláírták a német élemezési szerződést

Berlin, március 15. Brüsszeli távirat jelenti: A német megbízottak és a szövetségesek képviselői aláírták azt a szerződést amely miatt annak idején a spaai tárgyasok megszakadtak. A megállapodás szerint az entente haladéktalanul ellátja élelemmel Németországot. A németek nyomban és készpénzzel tartoznak fizetni.

A gyarmatok lóosztása

Genf, március 15. Az Intranszigeant jelenti: A szövetségesek megegyezésre jutottak a német gyarmatok elosztása kérdésében. E szerint Franciaország Szíriát kapja, Anglia mandátumot kap Mezopotámia, Palesztina és Kelet-Afrika igazgatására, Franciaország megkapja még Kamerun és Togo nagy részét, Japán a Csendes óceánon lévő szigeteket Szamoa kivételével, amely Ujzelandnak jutna.

Lengyelországban is terjed a bolsevizmus

Páris, március 15. Itt a lengyelországi helyzetet reménytelennek tekintik, mert a bolsevizmus Lengyelországban mindinkább terjed és ezzel veszélyezteti az önálló lengyel állam létrejöttét.

APOLLO

Má. vasárnap

márc. 16.

Gombaszögi Fida

főszereplésével

Varrei morir

Dráma 4 felvonásban.

Le az alkohollal

vígjáték 2 felvonásban.

BRABIA

Má. Vasárnap

márc. 16.

Hogy tört ki a forradalom

A magyar nemzeti tanács és a magyar miniszterelnökség megbeszéléséből, a magyar forradalomról annak szervezéséről, mozgásáról és végzettségéről előadásot tart Róna R. színművész. A „katonák és amuk” című költeményt szavalja.

A fekete vénusz

dráma 4 felvonásban.

Főszereplő: Pola Negri

Arany Bika Mozi

Má. vasárnap

Márc 16

Eleonore Duse

a legnagyobb olasz tragika főszereplésével

A fattyu

dráma 4 felvonásban.

A táncosó

dráma 2 felvonásban.

URANUS

Má. vasárnap

márc. 16.

Füldes Imre drámája

A hivatalnok urak

4 felvonásban.

Főszereplők:

Bojda Juci

Kardos Andor

Dr. Erdélyi Géza

Előadások 3, 5 és 7 órakor.

Megalakult a hajdumegyei népszövetség

Támogatja a Károlyi-pártot

Ma délelőtt 9 órakor a hajdumegyei népszövetség, ezt követőleg pedig a hajdumegyei függetlenségi Károlyi-párt tartotta az Arany Bika nagytermében alakuló közgyűlését, amelyen a vármegye földművelő népe és gazdátársadalma impozáns számban jelent meg. A népszövetség megalakulása után nyomban kimondta csatlakozását a Károlyi-párthoz.

A népszövetség közgyűlését Czeglédy Mihály dr. Hajdúvármegye főügyésze nyitotta meg, rámutatva a szövetség céljára. Egyesíteni akarják a mezőgazdasági munkaadókat, munkásokat és gazdasági eselégeket. A földműves népszövetség egyik párt ellen sem irányul.

Reitz János állategészségügyi felügyelő kifejtette azután a népszövetség célját, amely nem más, mint szervezettekké tenni az összes földműves osztályhoz tartozó elemeket. A népszövetség a magántulajdon alapján áll és küzd a kommunizmus ellen. Majd ismertette a népszövetség szervezetét.

Ezután kimondta a közgyűlés, hogy a népszövetséget megalakítja, elfogadta az alapszabályok tervezetét és megválasztotta a tisztikart. Elnök lett Juhász-Nagy Sándor dr. igazságügyminiszter, társelnök Czeglédy Mihály és Rásó István, alelnök Pokrócz Ferenc, Herczeg Bálint, Földes István, Sebestyén Miklós, Nyárai Sámuel, Barna György, ügyvezetőigazgató Reitz János, számvizsgálók: Cseke Sándor dr., Rásó János, Tar Sándor, ügyész Csáthy Dezső dr., pénztárnok Herpay Gábor.

Végül elfogadta a közgyűlés a következő határozati javaslatot:

Kimondja a hajdumegyei földműves népszövetség alakuló közgyűlése, hogy mivel a Károlyi Mihály vezetése alatt álló radikális függetlenségi párt, bár a haladó eszmék szolgálatában, de a polgári társadalom alapját képező magántulajdon elvén áll és ugy azokat a nagy célokat és érdekeket, amelyeknek gazdasági alapon teendő kivívása és megvédése érdekében ez a földműves népszövetség létrejött, politikailag megvalósítani és megvédeni kész: a hajdumegyei földműves népszövetség a maga erkölcsi és társadalmi erejével úgy a most közelebbi nemzetgyűlési választásokon, mint azután is a Károlyi Mihályféle radikális függetlenségi pártot fogja támogatni.

Tar Sándor és Grálik Lajos főszóalálása után Rényi Dezső dr. indítványára a közgyűlés táviratilag üdvözölte Buza Barna és Szabo István minisztereket, üdvözölte a jelenlévő Rásó Istvánt, aki Hajdumegyében a földosztást megkezdte s főkérte, hogy munkáját folytassa. Rásó István meghatóttan mondott köszönetet.

A gyűlés befejezése előtt Vásáry József bejelentette a debreceni földműves népszövetség együttérzését és együttműködését.

A megyei Károlyi-párt gyűlése.

Ezután tartotta meg alakuló közgyűlését a hajdumegyei függetlenségi Károlyi-párt.

Hadházi Zsigmond dr. elnöki megnyitóját Juhász-Nagy Sándor dr. a következő beszédet mondta:

Hálás köszönetemet fejezem ki ezért a megtisztelésért, hogy engem a hajdumegyei földműves népszövetség elnökévé választottak.

A megbízást elfogadom, mert én magam a magyar földművelő népből sarjadtam ki, e mellett küzdöttem és dolgoztam mindenhonnan Magyarország népének tuhyomó nagyrésze mezőgazdasággal foglalkozik és mégis talán egy népréteg sincsen annyira elhagyatva, mint ez. A földművelő nép nagy tömegei hozták a háboruban a legnagyobb áldozatokat a köznek s ezekre a tömegekre várokozik a jövőben is a legjelentékenyebb feladat, mert ha az ország egyes részeit az ellenség imperializmusa elrabolná tőlünk, a magyar földművelő vidékek lakosságára hárulna ezek visszaszerzésének feladata. — A föld népet kell tehát első sorban felszabadítani, megadni neki a fejlődés összes feladatait. Mi nem kívánjuk figyelmen kívül hagyni a többi foglalkozási ágakat sem, de mindennek alapja mégis a föld és a földművelő és az építő munkát itt kell megkezdeni. — Ha a földművelő osztályt jobb helyzetbe tudjuk juttatni, a gazdasági és kulturális felendülés minden téren el fog következni. Épen ennek figyelmen kívül hagyása volt a régi rendszer legmegátalkodottabb hibája. Ebből következik, hogy a magyar földművelő nép még nem áll a kulturális fejlődés megfelelő fokán. A feudális nagybirokoknak érdekében állt, hogy egy művelt, szervezett földművesosztály kifejlődését lehetővé ne tegyék. Most kell tehát a mult mulasztásait helyrehozni, műveltté kell tennünk, meg kell szerveznünk a földművelő osztályt, anyagi megélhetéshez, földhöz kell juttatnunk a magyar földműveseket. A népkormány ez irányban már megtette az első lépést a birtokreform törvénybe iktatásával.

Ennek a törvénynek keresztülvitele azonban a jószágállomány leromlása, a gazdasági eszközök hiánya miatt igen nagy nehézségekbe ütközik. Ezek azonban nem lehetnek akadályai az akció keresztülvételnek, mert a magyar nép akaratának eleget kell tenni. Az igényjogosultak között azonban meg kell állapítani a sorrendet s csak azután következhetik a földosztás. S ha ez a munka nem végezhető el márról-holnapra, mindenesetre igyekezni fogunk a lehető leggyorsabb keresztülvételre s addig is ideiglenes megoldást találnunk. Ezért néhány hónapnyi türelemre van szükség, ami azonban nem jelenti azt, hogy a nép már ez évben ne takaríthassa le maga a termést. A mely községekben a nép összetartott, ott a reform már mos végrehajtó volt. Az a kérdés, hogy örök tulajdon legyen-e, vagy sem, magának a népnek választásától függ s e tekintetben az egymással szemben álló pártok között nincsenek érdekellentétek, sőt érdekeik a nagytökével közösek.

A földbirtokreformmal egyidejűleg rendelkezett el a népkormány a nemzetgyűlési választásokat. Én mint igazságügyminiszter követetem, hogy a választások alkalmával minden pártnak meg legyen az akció szabadsága. Önök már meggyőződéssel jöttek be ide, mert tudták, hogy a függetlenségi Károlyi-párt gyűlésére jönnek. Ez a párt követeli a demokratikus fejlődés biztosítását minden vonalon. De benne van a párt programjában az ország felszabadítása és függetlenségének kivívása is, mely célból néphadsereg megszervezését követeljük. A Károlyi-párt a magyar földművelő népre akarja felépíteni a jövőndőt.

A lekesedéssel fogadott beszéd után János Zoltán államtitkár emelkedett szólásra és mondott lelkesítő szép beszédet. Hivatkozott arra, hogy ő már kezdettől fogva intranzigens függetlenségi ember, amaz Irányiak rokonságából való, aki a 12 pontot szerkesztette. A

forradalom őt készen találta s ő már régen azon az állásponton van, amely most érvényesült. Foglalkozott ezután a földbirtokreform kérdésével és kifejtette a magyar földművelő osztály nagyra hivatottságát és óriási nemzetfentartó szerepét Magyarország jövőjében és jelenjében.

Nagy tetszéssel fogadta a beszédet a közgyűlés, amely ezután kimondta a megalakulást.

A politika eseményei

A birtokrendező bizottságok működése.

Budapesti tudósítónk jelenti: Eddig 304 birtokrendező bizottság szállt ki az ország különböző részeiben a földbirtok reform végrehajtása céljából. A bizottságok nemcsak azt az utasítást kapták, hogy a birtokokat fölösszák, hanem lehetőleg arra kell törekedni, hogy az idején természet biztosítása céljából megegyezést létesítsenek. Az eddig beérkezett jelentések azt az örömees eredményt állapítják meg, hogy a legtöbb helyen sikerült az idején természet biztosítása céljából megegyezést lérehozni.

A belügyminiszter agitációs uton

Nagy Vince belügyminiszter ma Nagy Endre író kíséretében Zalaegerszegre utazott.

A hadügyminiszter a fronton

Nagyváradról jelenti a Politikai Hiradónak: Böhm Vilmos hadügyminiszter tegnap este Aradról Nagyváradra érkezett. Korán reggel kiment Csucsára, ahol meglátogatta a demarkációs vonalon álló katonaságot. Délután 2 órakor tért vissza a városba, hogy részt vegyen a szociáldemokrata párt nagygyűlésén. Este banket volt a hadügyminiszter tiszteletére. A hadügyminiszter Nagyváradról este 7 órakor utazott Budapestre. A hadügyminiszter mindenütt beszédeket mondott és a katonákat a népköztársasághoz való hűségre buzdította.

Ujabb merénylet Lenin és Trockij ellen

Rálóttek az orosz bolsevik vezetőkre

Varsó, március 15. Lenin ellen merényletet követtek el. Lenin automobilment valahova, amikor néhány ember rejtékhelyből többször rálőtt. A soffőr súlyosan megsebesült, Leninnek semmi baja sem történt. A merényletet letartóztatták.

Amsterdam, március 15. Trockij ellen vasárnap, amikor a rigai frontról szemleutjáról visszatröben volt, az egyik vasuti állomáson merényletet követtek el. Amikor Trockij hálókocsijából kiszállott, a vörös gárda egy katonája rálőtt. Az egyik golyó átfurta Arockij kalapját. Trockij vasárnap este a pétervári sovjet előtt, ahol beszédet tartott, felmutatta a kilyukasztott kalapot és közölte, hogy egyik kísérőjét megölték, a másikat megsebesítették.

A szerbek kivonulnak a Bánságból

Mária román királyné agitál Erdély birtekaért

Genf, március 15. Mária román királyné, aki néhány nap óta Párisban tartózkodik, fölkereste Poincarét és Clemenceaut és személyesen ismertette a román forradalmat és az erdélyi eseményeket. A királynő Párisból Londonba utazott azzal a céllal, hogy Lloyd George-zsal érintkezést keressen és befolyásolja az angol közvéleményt az irányban, hogy Romániának Erdélyt Magyarországtól elszakítani akaró akcióját támogassa. A román királyné Londonból ismét Párisba fog visszajárni, ahol huzamosabb ideig akar tartózkodni.

A szerbek kitakarodnak Temesmegyéből és a Bánátról

Arad, március 15. Temesmegyéből és a Bánságból néhány nap múlva kivonulnak

a szerb csapatok és helyüket franciák foglalják el. A kivonulásnak az a magyarázata, hogy néhány nappal ezelőtt a párisi konferencia elhatározta, hogy népszavazást rendel a Bánságban. A románok ma kijelentették, hogy a népszavazás eredményét csak úgy ismerik el a népakarat szabad megnyilvánulásának, ha a népszavazás idejére kivonják onnan a szerb hadsereget. Ez még a háború megtörténik és áprilisban a francia hadsereg jelenlétében megtartják a népszavazást.

Tót néppárt Pozsonyban

Prága, március 15. Pozsonyból jelentik, hogy a katolikus tótok megalkották a tót néppártot, amelynek vezérei közt vannak, Juriga Nándor, Jehlička és Hlinka.

Debreczen város közéletelmzésének kérdéséhez

Dr. Rényi Andornak, a földbirtokreform végrehajtásának Debreczen város közéletelmzési viszonyaira várható hatását tárgyaló és igen értékes megfigyelésekkel telített cikke — mely a lapok hasábjain a közelmúlt napokban megjelent — olyan közletről érinti ezen város minden egyes lakóját és legelsősorban az ipari munkást, kisiparost és fejmunkást, hogy a cikkben felvetett kérdések tárgyalását — éppen a helyes megoldás megkeresésének érdekében — nézetem szerint a napirendről levenni nem szabad és kétségtelen, hogy a szociális jólét megteremtését követelő korszellem minden egyes szervének legelső kötelessége lesz ezen kérdéssel a legtüzetesebben és mielőbb foglalkozni.

Egy új világrend kialakulásának a kezdetén állunk, melynek vezető motívumát kétségen kívül a szociálistizmus adja meg és ez a vezető motívum, amint azt Kautsky népszerűen determinálja: *szabadság és kenyér mindenki számára*. A szabadság utban van már feltartoztatlanul, a kenyér ellenben, és a tej, és a zsír? . . . A szociális berendezkedésnek a szabadságjogok biztosításán kívül vagy jobban mondván: azokkal együtt elsőrangú kötelessége, hogy a tömegek vonzódását, rokonszenvét és csatlakozását magának megnyerje és megtartsa, ezen három elsőrendű és az emberi életre nélkülözhetetlen elemi cikkeknél a tömegek részére való feltétlen biztosítása által. Mert a háború véres négy és fél esztendőjén át tárt a tömeg az elnyomás hatása alatt, ha összeszorított fogakkal is, de az új világrendtől, ha az t kezdett nehézségein túl lesz, már egészen jogosan megkövetelheti legalább ezen három elemicikke nézve a szociális jólét biztosítását. És éppen ezért nem korai, és éppen ezért kell már ma keresnünk azokat az utakat, melyek az általános jóléthez és ezzel a megélhetés megnyugvásához vezetnek.

A földbirtokreform a városok és így Debreczen várts lakosságának *liszttel való ellátását* nézetem szerint *sem fogjt semmiben sem alterálni*, bár kétségtelenül igaz van Varga Jenőnek „Földosztás és földreform Magyarországon” című tanulmányában, hogy átmenetileg tartamunk kell a magyar föld termésének esőkkenésétől, de ez a csökkensé saját szükségleteink kielégítését — ismétlem — nem alterálja, és igazán csak a laikusok rémlátási azok az aggályok, hogy az új földbirtokos néptömeg a városok lakosságát kenyérrel ellátni képtelen lesz. Még a legextenzivebb gazdálkodási rendszer, még a legmaradibb művelés mellett is, a városok lakosságának liszttel való

ellátása minden körülmények között biztosítva lesz és e tekintetben — tökéletesen igaz van dr. Rényi cikkének — semmiféle veszélytől tartani a jövőben nem lehet. De igaz van a cikknek abban is, hogy a városnak *szírral való ellátása szempontjából nem így áll a helyzet*. Sertésállományunk a háború tartama alatt állandóan rendszeresen, de különösebben a háború utolsó és legszomorubb esztendőjében hihetetlen arányban megfogyatkozott.

Ennek illusztrálására álljanak itt a következő adatok: Hajdúvármegyében és Debreczen városban együtt 1914-ben a sertéslétszám 98 ezer 910 drb volt, 1916-ban (1915. évben nem volt állatösszeírás) 70.181 drb, 1917-ben 76.048 drb és 1918. évben 73.893 drb, tehát a háborús évek alatt a fogyatéék 26% volt. Ha most hozzávesszük a forradalmat követő hónapokban sertésállományunknak a nagybirtokos részére való hihetetlen elpocsékolását és azt a szomorú helyzetet, hogy sertésstenyésztésük legvirágzóbb vidékének: a Bácska, a Bánát és a Szerémségnek állománya nagyrészben elveszett számunkra, a sertésállományunkban beállott országos veszteséget legalább is 50%-ra tehetjük. Ennek a rettenetesen megcsappant nemzeti vagyonnak restitúálására még a legintenzívebb gazdasági művelés mellett is legalább 6—8 év kell, de még több a földbirtokreform végrehajtása után. Mert valljuk be őszintén, hogy a földbirtokreform az állattenyésztést, az állathizlaltat hosszú esztendeig visszaveti majd eleddig elfoglalt nivójáról, amihez azután lényegesen hozzájárult a nagybirtokosok kapitalisztikus merénylete, hogy önző és kapzsi módon piacra vetette a forradalom után értékes és kitenyészett törzseit, nem a tenyésztés, hanem a jobban fizető élelmezés céljaira. A jeleszó az volt: menteni, amit lehet. Mit törődtek azzal, hogy évtizedek fáradságos munkájával kitenyészett törzsek váltak semmivé, a földolog volt: pénzre tenni mindent, amit lehet; mit törődtek ők azzal, hogy a nemzeti vagyon egy nagy kontingense pusztul így föl?

De hát ezen hiába siránkozunk most már, ez más lapra tartozik. A lényeg az, hogy a *közéletelmzés céljaira az elkövetkező esztendőben a háború előző évek sertésállományának csupán 50%-a áll rendelkezésünkre*. A kérdés az, hogyan lehetséges ezen megcsappant mennyiségből a városok lakosságának és ebben az általános szociális jólétre legjobban rászoruló és ezt jogosan váró proletártömegek szükségét legjobban biztosítani? Jóllehet a sertéslétszám legkönnyebben rekrutálódik, a földbirtokreform végrehajtásának e tekintetben számításba jövő hatása nem sok jóval biztat. A nagyszámu, új 6—8 holoas törpebirtokos az első esztendőben örülni fog, ha a saját szükségletét tudja majd biztosítani. Főlölség aligha lesz, legnagyobb részben tökehiány miatt, hiszen manapság egy hizlalásra beállítható sertés ára magasabb, mint a földosztás révén ren-

delkezésére bocsátott föld egy holdjának ára: le más felől sertésstenyésztés és hizlalás csak egy már teljesen berendezett gazdaságban képzelhető el olyan mértékben, hogy az piacra is tudjon szállítani. Kétségtelen, hogy a sok kis gazdaság ebben a tekintetben nem ér fel egy pár nagy gazdasággal. A pár holdas kis gazdaság hosszú ideig még extenzív irányzatú lesz és éppen ezért a termelés-mennyiségre úgy, mint minőségre nézve mélyen alatta marad a közép és nagybirtok termelőképességének a sertésstenyésztés és hizlalás terén is.

Mi hát itt a teendő? A háború előtt is már a kishizlalás, a házi hizlalás csak kiegészítésre születt az akkor még virágzó ipari hizlalásnak. A városok zsirszükségletét nagyrészben az *ipari hizlalás* látta el és ez dolgozott nagyideig még az exportra is. A háború alatt azonban részben a kormányzati intézkedések, részben pedig a kukorica beszerzésének leküzdhetetlen nehézségei folytán az ipari hizlalás és így Debreczen város *rendkívüli virágzó ipari hizlalása is feltsen megszűnt* és szerepét igen jó profit ösztönrel átvette a nagy- és közép-birtok mezőgazdasági hizlalása. A zsirellátás feladata majdnem kizárólag az ő kezükben volt és igen kis mértékben volt segítségére a házi hizlalás. Ma a közép- és nagybirtok megszűntével meg fog szűnni nagyrészben a mezőgazdasági hizlalás; az új kis földbirtokosokra — amint előbb kifejtettem — számítani nem lehet és így kétségtelen a katasztrófának bekövetkezése, ha idejében nem történik valami ezen a téren. Nézetem szerint az adott helyzetből folyó logikus következtetés csak egy lehet: *az ipari hizlalásnak a nagy- és közép-birtok által elvett szerepét vissza kell adni*. Meg kell tehát adnunk az összes lehetőségeket, hogy az ipari hizlalás újból átvegye a zsirellátás tekintetében a múltban domináló szerepét.

Debreczennek a közfogyasztás céljaira való sertésszükséglete 1910. évben 33.394 drb, 1911. évben 35.447 drb, 1912. évben 40.564 drb és 1913. évben 43.629 drb volt. Ezen szükségletnek lényeges hányadát tudná biztosítani az ipari hizlalás, ha annak előfeltételei biztosítva lesznek. Igen természetes, hogy ez nem zárja ki azt, hogy maga a város is ne hizlalna nagyobb mennyiségben sertéseket, de *semmi esetre sem az Ohaton*. A sertés hizlalás első alapfeltétele, hogy a *hizláló olyan helyen legyen beállítva, ahol víz, víz és ismét víz van*; a másik nem kevésbé fontos kellék pedig, hogy a *hizláló egy nagyváros közvetlen közelében legyen*, amely nagy város — ha bármi-féle bálnak előjele mutatkoznék a beállított sertés állományban — *kényszervetés* után a hizlalásra beállított sertések szárait is abszorbeálni képes. Mind a két nélkülözhetetlen előfeltétel ellentmond annak a tervnek, hogy a város az Ohaton egy nagy sertéshizlaldát állítson fel. De miért is kímenni az Ohatra, amikor közvágóhidunk közvetlen közelében kétségtelenül erős gyakorlati érzékkel az ipari hizlalás már egy nagy hizláló centrumot létesített. Végeredményében tehát ezen a téren a legelső teendő: *az ipari hizlalás előfeltételeinek biztosítása úgy az állami, mint a város részéről nyitott legmesszebb menő támogatással*. Itt természetesen *nem anyagi támogatást* értek. Egy újból nekilendülő nagy ipari hizlalás, Debreczen város zsirszükségletének nagy részét biztosíthatná, csak meg kell engedni az itt nem kicsinylendő multtal bíró ipari hizlalásnak, hogy újból talpra álljon. Kiegészítő társként a város lakosságának életszükségletét biztosító ezen munkához ám társuljon maga a város is. Hizlaljon ő is nagybbszámu sertéseket, de a város egymaga ezen a téren számottevő eredményt felmutatni évi szükségletünket figyelembe véve — képes nem lesz.

Ugyanez a konklúzió a város tejjel való ellátása tekintetében is. Itt sem lehet nézetem szerint a városnak az a szerepe, hogy a 120 ezer lélekszámu Debreczen évi tejszükségletét legnagyobb részben előteremtse. Az új világrend annyi kötelezettséget ró majd Debreczen városra lakossága gazdasági és kulturális szükségleteinek kielégítése tekintetében, hogy egy okos és előrelátó, a város teljesítő képességeivel számot vető város politikának a tejjel látás tekintetében csak az lehet kötelessége, hogy nagyobb anyagi áldozatok nélkül, a más téren

hogy a hadványban szajkómódra megismételt szociális érzékhez ennek semmi köze. Mi tehát a valóság?

A városi nyomda évekkal ezelőtt állandósította néhány munkását és nyugdíj-jogosultságot biztosított neki egyrészt azért hogy *sztrájk esetén legyen kikkel dolgoztatnia, amint ezt minden alkalommal meg is tette* egészen a legutóbbi forradalmi időkig, amikor már a régi családokkal nem lehetett megfogni az embereket. Ne tessék hát erényt kovácsolni abból, ami nem lehet erény és a munkások jólétének a biztosítását hangoztatva mellüket verni az uraknak akkor, amikor semmi egyebet nem tettek, mint hogy *sajátmagukat bebiztosították a sztrájkok ellen.* „A nyomda vezetősége már 20 év előtt arra törekedett, hogy a munkások megélhetését könnyebbé tegye” — mondja a jelentés. A mi információink szerint a nyugdíj-jogosult állandósított munkások kénytelenek voltak a múltban mindig a legkisebb fizetéssel megelégedni azért, mert azzal honorálták őket, hogy vénségükre pár korona nyugdíjat kapnak. „Még a nem nyugdíj-jogosultak is esetről-esetre munkáértelenség esetén havi kegydíjban részesülnek.” Hát ezek a városi nyomdában megrokkant munkások tényleg kapnak a mai időkben a mai pénzértékek mellett havi 50 koronát, sőt olyan is van, aki 100 korona havi kegydíjat kap. Méltán veti föl a városi nyomda vezetősége a kérdést: mutasson a tanács a világon még egy olyan vállalatot, amely a munkások jobblétét biztosító ilyen gondoskodással eldicsekedhetik?! Mi pedig az emberiség legnagyobb szellemét kénytelenek vagyunk aposztrofálni: *mért halt meg Marx Károly olyan korán és miért nem ment el szociálistául tanulni a nyomda vezetőségéhez?!*

Aik nem érti a szociálistául, az ne beszéljen szociálistául. A forradalmi eszméket propagáló városnyomda egyszerűre községesíteni akar mindent, hogy a felszabadult termelő eszközök a lehetőségig társadalmisíttassanak és tehetetlenné tegyék a magánkapitalizmust. Teljesen egyetértünk azzal a felfogással, hogy mindenféle közszükségleti cikkekre nézve kívánatos az ilyen módon való igazságos elosztás, de kérdezzük: *közszükséglet-e az, hogy Debrecen város nyomdai munkálatok után járjon azért is, hogy 400,000 korona hasznát kimutatva, felügyelő bizottságának 50,000 korona meg nem érdemelt jutalmat biztosítson s a város hivatalainak olyan drágán számítsa nyomtatványait, hogy ekkora haszon kimutatására képes legyen?*

Mindenesetre köszönettel tartozunk a nyomda vezetőségének, azért zürzavaros jelentésének végén szerényen meghuzódva felhívja a figyelmet arra, hogy egy *könyvkötészet, egy könyvnyomda, vonalzó intézet és üzleti könyvgyár felállítását is elhatározta, mert koronát akar illeszteni a városnyomda tervszerű, előrelátó akciójára.* Természetesen erre a koronázásra a tanács és a város közönségének tudta nélkül készül, csak azért, hogy — mégis csak le kell borulni ekkora altruizmus és szociális érzék előtt, ha közterhek viselésében részét kivehesse és az ipari munkásság jólétét biztosítsa. Csak attól tartunk, hogy a város közönsége nem fogja megköszönni ezt a gondoskodást és az ipari munkásság nem lesz tulságosan

elragadtatva a jóléti intézményektől, ha azokat az eddig követett módozatok mellett fogják megvalósítani.

Dr. FÉNYES JOGI SZEMINÁRIUM

Debreczenben, Frenó József-ut 71. sz., ELŐKÉSZÍTŐ ÉS REKAPITULÁCIÓKURZUSOK, KÜLÖN SZAKELŐADÓK, JEGYZET RÖLCSÖNZÉS VIDÉKRE IS.

A szociáldemokrata párt közleménye

A közalkalmazottak vasárnap délelőtt fél 10 órakor nagygyűlést tartanak a Bika dísztermében.

Az I. kerület pártszervezet e hó 16-án, vasárnap délután 3 órakor nyilvános gyűlést tart a Margit Munkásotthon udvarán, rossz idő esetén a városi tornateremben, Péterfia-utca 76.

A városnál alkalmazott utcaseprők, utkaparók, hájuk, tüzoltók, városi közközházi, erdőőrök, vágóhídi és vámal alkalmazottak vasárnap, e hó 16-án, délelőtt 10 órakor a tüzoltó őrtanyán (Csanó-u. 43.) fontos napirenddel gyűlést tartanak. Pontos megjelenést kér a vezetőség.

A tégláskerti pártszervezet folyó hó 16. napján, vasárnap délután 3 órakor a tégláskerti II-ik járás csöszházánál fontos gyűlést tartanak.

A házfelügyelők egyesülete vasárnap délután 3 órakor értekezletet tartanak a Kosuth-u. 11. alatti párttitkárságban.

A tanítók szakszervezete vasárnap délután 4 órakor kivételesen a Kereskedő Társulat (Kereskedelmi tanintézet) dísztermében fontos ügyben gyűlést tart. Minden tag jelenjen meg. A ma estére hirdetett bizalmi testületi ülés elmarad.

A Homokkert és környéki szociáldemokrata pártszervezet márciusi szocialista ünnepévé folyó hó 16-án, vasárnap délután 3 órakor a Csontos-gyárban tartja. — Az ünnepi beszédet Török Gábor tartja. A műsor többi száma szocialista irodalomművészetből áll. — Műsor után tánc lesz.

A háztartási munkásnők ma, vasárnap délután fél 4 órakor fontos nagygyűlést tartanak a Péterfia-u. 76. (Torna csarnok.)

A kereskedelmi alkalmazottak szakcsoportja munkanélküli tagjait figyelmeztetjük a nyugtákat ma, vasárnap délelőtt 9 órakor kapják meg az új helyiségben Piac-u. 68. (Killer-palota.) ugyanakkor lesz megtartva a szombatra hirdetett gyűlés is.

Felhívatnak az építő iparnál dolgozó földmunkások és kubikusok, hogy hétfőn este 7 órakor a Margit Munkásotthonban jelenjenek meg.

A munkások és katonatanácsok végrehajtó bizottsága folyó hó 17-én este 6 órakor az Attila-tér 6. szám alatt ülést tart.

A kerületi pártszervezetek (kertészpártkörök és pártszervezetek) vezetőségi és bizalmi egvénei holnap, hétfőn este 7 órakor közös értekezletet tartanak az Uranus mozgóban (színház átjáró).

A dohánygyári nyugdíjasok hétfőn este 6 órakor fontos ügyekben értekezletet tartanak a Margit Munkásotthonban. Saját érdekében, mivel a nyugdíjügy is tárgyalatik, minden nyugdíjas jelenjen meg. A vezetőség.

A magántisztviselők országos szervezetének helyi csoportja ma, 16-án délelőtti 10 órakor rendkívüli laggyűlést tart Piac-utca 68. (Killer-ház) I. emeleten levő helyiségében.

A III. kerületi szociáldemokrata pártszervezet szerdán délután 6 órakor nyilvános gyűlést tart a politika helyzetéről az Uranus mozgóban. Munkások, elvtársak és elvtársnők mindnyájan ott legyenek.

A szakszervezetek megbízottai, nevezetesen dohánygyári, földmunkások, famunkások, kereskedelmi alkalmazottak, magántisztviselők, nyomdászok, pénzügyi tisztviselők, vas- és fémmunkások, női munkások, háztartási munkásnők, építőmunkások, ipari tisztviselők, hétfőn, kedden a népruháti hivatalnál jelentkezzenek (Piac-u. 9.) ruhakiutalás ügyben.

Értesítés. Az e hó 7-én színházi üzemen zavar miatt elő nem adott Becsület c. szindarab e hó 21-én kerül előadásra. A már megváltott régi jeggyel mindkiki jelentkezzen a Margit fürdőben Nagy elvtársnál, akinél az új jegyek minden ráfizetés nélkül átvehetők, illetőleg kicserélhetők.

A presbiterium kimondta a detronizálás emléktáblájának felállítását.

Gyűjtést indítanak a táplintézet javára

A debreceni református egyház presbiteriuma ma délután 3 órakor Dicsőfi József dr. és Márk Endre elnöke alatt ülést tartott, amelyen több fontos tárgy között tárgyalta Jánosi Zoltán államtitkár indítványát, hogy a nagytemplom falán örökítsék meg a detronizálás tényét.

Az ülés megnyitása után Dicsőfi József dr. elnök lelkes szavakkal az ügy iránti szeretet hitványát hívta föl a presbiterium tagjait, hogy a főiskolai táplintézet 200.000 koronányi deficitjének megszüntetése érdekében indítsanak gyűjtést Debrecen lakossága közt, amelynek minden felekezeti polgára sokat köszönhet.

Márk Endre főgondnok hivatkozva az egyetemi gyűjtés szép eredményére, amely 1128.000 forintot hozott, kérte a presbiteriumot, hogy teljes szeretettel karolja föl az ügyet s megérdemli a kollégium támogatását, mert a kollégium sok embert emelt föl a porból.

Ezután Szabó Ferenc dr. jegyző ismertette ezután Jánosi Zoltán államtitkár indítványát, hogy a nagytemplom falán emléktáblával jelölje meg az 1849-iki detronizálás eseményét.

Márk Endre főgondnok megemlítette, hogy Dicsőfi József dr. már régen fölvetette ez eszmét, de a novemberi izgalmas napok nem voltak alkalmasok a végrehajtására.

A presbiterium ezután elfogadta a javaslatot és az ügy előkészítésére bizottságot küldött ki, hogy Jánosi Zoltán államtitkár bevonásával az előkészítő munkálatokat végezze el.

A kisújszállási főgimnázium egyházkerületi képviselői állásra a debreceni református egyház 10 szavazattal Csatóry Endrere adta le.

Több tárgy elintézése után az ülés délután 5 órakor véget ért.

A „DEBRECZENI FÜGGETLEN ÚJSÁG“

NYOMDÁJA

vállal és készít

mindennemű nyomdai munkát

gyorsan és izléses kivitelben.

TELEFON 18.

HIREK

oo

Vasárnapi istentisztelet. Vasárnap, e hó 16-án, az istentisztelet sorrendje a református templomban a következő: Nagytemplomban délelőtt 9 órakor predikál Baltazár Dezső dr. püspök, délután 2 órakor kátét magyaráz Papp Kálmán segédlelkész. — Kistemplomban: délelőtt 9 órakor predikál Dicsőfi József dr. lelkész, délelőtt 11 órakor predikál Ferenczy Károly segédlelkész, délután 2 órakor kátét magyaráz Ferenczy Károly segédlelkész. Kossuth-utcai templomban: délelőtt 9 órakor predikál Ferenczy Fyula dr. egyetemi tanár, délután 2 órakor kátét magyaráz Molnár Ferenc segédlelkész. Árpádtéri templomban: délelőtt 9 órakor predikál Uray Sándor lelkész, délután 2 órakor kátét magyaráz László Albert segédlelkész. Ispótyai templomban: délelőtt 9 órakor predikál Zih Sándor lelkész, délután 2 órakor kátét magyaráz Nemes István segédlelkész, délután 3 órakor gyermekistentiszteletet tart Nemes István segédlelkész. Városi szegényházban délelőtt 9 órakor predikál Nemes István segédlelkész. Délután 5 órakor a Kossuth utcai templomban vallásos estély lesz.

Az ág. hitv. evang. templomban délelőtt 10 órakor Zemén Zoltán segédlelkész végzi az istentiszteletet.

Március 15. A debreceni állami reáliskola kedves és lelkes ünneppel ülte meg a tegnapi nagy napot. Kardos Albert dr. igazgató nagyszabású beszéd keretében, őszinte meleg szavakkal méltatta március hó 15-ének történelmi jelentőségét, visszapillantván a hazafiás ünnep 70 éves múltjára, mikor még titekben, iskolán kívül, majd csak az önképzőkör szűkebb keretein belül áldozhatott az ifjúság március idusának. Ebben az évben lett először e szép poétikus ünnep igazi iskolai ünneppé. A szép, komoly és tartalmas beszéd előtt és után ügyes szavalkókban, gondosan betanított ének- és zeneszámokban gyönyörködhetett az egybegyűlt szépszámu közönség.

A városi muzeum többheti szünet után ismét nyitva áll a közönség számára minden vasárnap délelőtt 9—12 és délután 2—4 óra között. A történelmi osztály némelyik csoportja a szünet alatt új rendezés alá került. A helybeli festő- és szobrászművészek külön helyet kaptak a Csokonai-teremben. Előreláthatólag e hó vége felé megnyitható lesz a muzeum képtári osztálya is (gazdasági akadémia régi épületének emeletén), amely tulnyomórészen az orsz. szépművészeti muzeum állami letéteiből, kisebb részben pedig a muzeum legértékesebb képeiből alakult. E képtár fele régi lasz, németalföldi német és francia mesterek, másik fele pedig magyar művészek, pl. Bosznay, Deák, Ebner, Fényes Adolf, Ferenczy Károly, Hegedűs László, Jendrassi Jenő, Kernstock, Koszta, Lotz, Liezenmayer, Madarász Viktor, Mészöly, Munkácsy, Spányi, Székely Bertalan, Tölgyessy, Vágó Pál, Vastag Géza, Wágner Sándor stb. műveiből áll.

Az első amerikai zsrirszállítmány utban Budapest felé. Budapesti tudósítónk táviratozza: Triesztből az első 25 waggonból álló zsrirszállító vonat elindult, amely az amerikaiaktól vásárolt zsrirt hozza. A vonat Budapest felé való útjában tegnap este Zágrábra érkezett.

Amerikában sovjet köztársaságot akartak előkészíteni. Newyorkból táviratozzák: A rendőrség messze szétágazó összeesküvést leplezett le, amely Wilson elnök és az amerikai kormány ellen irányult. Az összeesküvők „független munkások klub”-ja címen egyesületet alakított véres forradalom és orosz mintájú sovjet-köztársaság előkészítése céljából.

A Kereskedelmi Iskolát Végzett Tanulók Szövetsége felhívja azokat, akik egyetemi tanulmányokat akarnak folytatni, hogy í. h. 16-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Kereskedelmi Társulat (Piac-utca 8. szám) helyiségében tartandó értekezleten megjelenjenek.

A közalkalmazottak beszerzési csoportjának közleményei. A közalkalmazottak beszerzési csoportja elnöksége lemondván, elnökké Szepessy Albert munkaközvetítő hivatali főnök, alelnökké pedig dr. Kerekes István táblai elnöki titkár és dr. Gulyás István ref. főgimnáziumi tanár választottak be.

A beszerzési csoportnál jegyzett ruhaszövetek szétosztása céljából, arra való tekintettel, hogy azok a ruhaszövetek, amelyekre befizetések történtek, gyengébb minőségűknél fogva lehozhatók nem voltak és így legnagyobb részben azoknál sokkal jobb, de másnemű áruk lettek lehozva, szükséges, hogy a beszerzési csoport részére olyan kimutatások érkezzenek be, melyeknek alapján a szétosztás igazságosan legyen eszközölhető. E célból felhívjuk a testületi megbízott urakat, hogy megbízó testületeiktől a befizetési nyugták (blokkok) másolatait kívánják be, azokat foglalják kimutatásba és ezen kimutatásokat a blokkmásolatokkal együtt ez évi március 20-án, esütörtök déli 12 óráig a beszerzési csoport igazgatósági irodájában (Pénzügyi palota, I. emelet 10. sz.) annál is inkább szíveskedjenek beadni, mert a később beérkező kimutatások a szétosztásnál már figyelembe vehetők nem lesznek. Felkérjük a tagjainkat, hogy ők maguk is működjenek közre a kimutatások egybeállításánál és saját érdekeikben igyekezzenek odahatni, hogy ezek a blokkmásolatok és azokból készült részletes kimutatások hozzáuk az itt közölt határidőre pontosan beérkezzenek.

Clemenceau merénylőjét halálra ítélték. Párisból táviratozzák: A haditörvényszék Clemenceau merénylőjét *Cottint* bűnösnek mondotta ki az előre megfontolt gyilkosság kísérlésében és ezért halálra ítélte.

200 korona helyett 1060 korona. Faragó János debreceni hentesnél megjelent ma egy magát nyirbogátnak állító asszony, aki neki 266 tojást adott el 202 korona 80 fillérért. Faragó a pénz kiifizetésénél valamiképen tévedett és 202 korona helyett 1060 koronát fizetett ki. A tévedést később észrevette, de akkor már az asszonyt sehol sem találta. A rendőrség és csendőrség nyomozza az asszonyt.

Bohém bál a Bikában. A debreceni leszerelt bohém ifjúság vigalmi bizottsága e hó 27-én, esütörtökön délután hat órai kezdettel egy fényes eldorádó estélyt rendez. A bál keretében egy elsőrangú kabaré előadás lesz, amelynek szereplői Debrecen legjobb műkedvelői, ezenkívül alsórangú artísták is jelögnak lépni. Az estély érdekessége a „Divat revue” lesz, amelyet Appány Gyula iparművész fog rendezni élő modellekkel. A vigalmi bizottság táncversenyt is rendez, amelyre bárki nevezhető lesz. A meglepetések és a mókák közül említésre méltó a házasságközvetítő iroda. Bárki megnősülhet vagy férjhez mehet esti kilenc órától éjféléig egy óráig. Az anyakönyvvezető tisztségét Bagosi József vállalta. Az estély iránt óriási az érdeklődés úgy, hogy már a páholy-jtygek teljesen elvagytak. Személy-jegyek előre váltathatók Békés Lajos és Mandel Lipót üzletében. Részletes műsora a jövő héten hírlapilag közöljük.

Víz- és gázvezetékszerelői tanfolyam megnyitása. A debreceni állami fémipari szakiskolán í. hó 17-én, hétfőn este hat órakor nyílik meg az esti továbbképző tanfolyam az érdekelte iparosság részére. Ezen tanfolyamot főleg az építőiparban foglalkozóknak javasoljuk. A kurzus három hónapig tart és hetenkint — megállapodás szerinti napokon — háromszor fog elméleti és gyakorlati órákban tartatni. Beiratkozni az íső órán az előadónál lehet.

Az alkalmazottai szakszervezetek új helyisége Piac-utca 68., I. emelet ipari biztosító magántisztviselők, kereskedelmi alkalmazottak, pénzügyi tisztviselők, gyógyszerészek vezetősége hétfőn, 17-én délután fél 6 órakor a munkabeosztás megbeszélése végett jelenjen meg.

Tavaszi táncmulatság és kabaré. A debreceni nyomdászok március hó 30-án a Munkás-Otthon disztermében kabaré-előadással egybekötött tavaszi mulatságot rendeznek. Hiába, ezekből a jókedvű, bohém fiukból még nem vették ki a vidámság és a mai sanyaru világban, ha csak egy pillanatra is, feledtetni akarják a mindennapi élet bujást. Egy rövidke percre Átomországot varázsolják elének, Átomországot, melyből a szomorúság, a gond száműzve van, hogy helyét a jókedv és a vidámság foglalja el. És ezek a fiuk értik is a módját annak, hogy azt a régen eltemetett jókedvet újra felszínre hozzák. Szép lányok, táncos fiuk, jó muzsika, mi kell egyéb? És ha kell, arról majd gondoskodnak Bohémiának felkent papjai és papnői. Részletes műsora legközelebb hozzák.

A német zavargások. Berlinből táviratozzák: Lichtenbergben tartott házkutatások alkalmával tömérdek elrejtett fegyvert és igen sok löszert találtak. A vasuti állomás közelében lévő lakásokon, a pincékben és a padlásokon 20 nagy nehéz és 13 könnyű gépfegyvert, 1 aknavetét, 200 gyalogsági puskát és hozzávaló municiót és kézi gránátot fedeztek föl. A berlini rendőrfőnökség épületébe csapástul szállítják be a fegyveres katonák azokat a polgárokat, akik a kormánycsapatok ellen harcoltak. Egy hattagu család is van ezek közt, apa, anya és négy fiu.

A Polgári Radikális Pártnak í. hó 16-án délután 5 órakor az Arany Bika kistermében tartandó vitadélutánján dr. Rác Mihály gazdasági akadémiai tanár „Szociális földbirtokreform és állattenyésztésünk” címen tart előadást. Érdeklődőket szívesen lát a pártvezetőség.

A „Debreceni Vonósnegyes” uira megalakult és bérleti hangversenveket rendez. Zenekulturánk ápolásának jelentős ténye az az alakulás, melyet a városi zeneiskola tanárai létrehoztak: megalakították ismét a háború előtt szép sikerekkel szerepelt „Debreceni Vonósnegyest”. A társaság, melynek tagjai: Füredi Sándor, Szilágyi Imre dr., Piribauer Ferenc és Füredi Samu, a tavasszal 6 matiné rendez, vasárnapokon, a városi zenedisztermében, a tanákar több tagjának és jeles műkedvelőknek közreműködésével. A hat matiné közül három a kamarazenének szentel a másik háromnak műsora pedig: 1. Füredi Sándor önálló hegedű hangversenye. 2. Szilágyi Imre dr. hangszereszen illusztrált előadása a magyar zenéről, ennek fejlődéséről. 3. Füredi Samu önálló gordonkahangversenye. A hat matinéra csakis bérletjegyek válthatók. Csáthy Ferenc könyvkereskedésében. E bérletjegyek árai (együtt a hat hangversenyre): az 5 első sorban 60 korona, a többi sorban 48 korona, állóhely 30 korona. Az első matiné március 30. délelőtt 11 órakor. Pontos műsora a napokban adjuk. Tekintettel arra, hogy a zeneiskola disztermében csak 300 hallgató számára van hely, ajánlatos a helyek mielőbbi előjegyzése.

Zavargások Zágrábban. Triesztből táviratozzák: Zágrábból érkezett utasok beszélik, hogy e hó 9-én a városban a zavargások még tartottak és tiltakozó fölvonulások voltak a szerb parancsnokság előtt. Összeütközések is sor került és sokan megsebesültek. A horvát banktisztviselők csatlakoztak a sztrájkolókhöz. A volt osztrák-magyar ezreddek megtagadták a Péter királynak leteendő hűség esküt. Más horvát és szlavyon helységeken is tovább tartanak a zavargások.

Konfetti és serpentin nagy mennyiségben kapható Hegedűs és Sándor r. t. papnagykereskedésében, főposta mellett.

Schuster Ferenc hazaérkezett és fogszati működését Vár-utca 11. szám alatt hól megkezdte.

Amerikai katonakiképzés Debrecenben
A Budapesten székelő amerikai katonai misszió egyik tagja, Charles *Blumenthal* dr. ma Debrecenbe érkezett. Utazásának célja az, hogy a debreceni és hajdúmegyei néprajzi gazdasági viszonyokat tanulmányozza és azokról jelentést tegyen. Tanulmányának tárgya különösen a lakosság nyelvi elosztásának megállapítása. *Blumenthal* dr. holnap tovább utazik Debrecenből.

Porzsoló Kálmán egyetlen szenzációs előadása a házasságról és a szerelemről március 25-én a Bikában. Jegyek már előjegyezhetők a Színházi Figarónál.

Házasság. Ungár Lajos debreceni gyárigazgató és *Mochory Melani* (Kolozsvár) e hónap 5-én Budapesten házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

A kereskedelmi alkalmazottak összes bizalmi személyei kötelesek a legutóbbi taggyűlés határozata értelmében a velük egy üzletben dolgozó kartársaktól egynapi összeresüket beinkasszálni és az összeggel az egyesület új helyiségében (Piac-u. 68., I emelet) kedden, 18-án délután fél 6 órakor elszámolni.

Divatrevue lesz a Bikában a Bohém-bálon, március 27-én, csütörtökön.

Lányok, fiúk! Akik meg akarnak nőszülni vagy férjhez akarnak menni, jöjjenek el a Bohém-báliba, házasságközvetítő iroda lesz felállítva. Anyakönyvvezető *Bagosi József*.

A földosztás törvényét dr. Balázs Jenő és dr. Brück István rendszeres csoportosításában és magyarázó jegyzetével ellátva adta ki *Antally József* könyvkereskedő. A könyv ára 3 K kapható minden könyvkereskedésben.

Néhai Könyves-Tóth Mihály emléke

Volt városunknak egy csaknem világszerte híres fia, Könyves-Tóth Mihály, okleveles mérnök, kinek alagút rendszerét, miről a Pallas Lexikon is megemlékezett, ma már nemcsak Európában, de Amerikában is alkalmazzák. Mult év november 18-án szenderült jobblétre s lapjainkban nekrológia csak ennyi volt, hogy Könyves-Tóth Mihály okl. mérnök meghalt. Ennél egy szóval sem több. Pedig megérdemelte volna, hogy róla tiszteletesebben megemlékezzenek. A Magyar Mérnök Egylet Közlönye a következőket írja róla:

A kultúra pionírjainak egyik tipikus megismerő személyesítője szállt sirba Könyves-Tóth Mihály. Bár karunk szíriójai közé tartozott, a legutóbbi időkig fiatalos kedvvel dolgozott. Mint mérnök, a nagyok között foglal helyet, gyakorlati és irodalmi működése itthon és az ország határain túl egyaránt dicsőséget szerzett a magyar mérnökségnek.

Hatadmas fizikum és erősen magyaros zamatu jellem egyesültek egyéniségében. Nagy munkabírású, sokoldalú, eredeti, önálló gondolkodású és produktív mérnök volt, jódegyen s kissé bohém természetű. Könyves-Tóth Mihály 1839-ben született Debrecenben. Atyja, Mihály, debreceni református lelkész, az országszerte híres szónok volt. Középiszokoláit Debrecenben végezte, technikai elméleti tudását a bécsi politechnikumon szerezte meg. Egyetemi tanulmányai közben kitört az 1859-iki olasz háború, amelyet mint szapor zászlós küzdött végig. Gyakorlati munkássága a mérnöki tevékenységnek számos ágazatában talált termékeny talajra. Foglalkozott tagosítással, városszabályozási és csatornázási kérdésekkel, valamint városi vízmű építési feladatokkal. Tevékenységének kedvenc területe azonban a csuszamlós területen létesített mérnöki alkotások biztosítása és az alagútépítés, a mérnöki ténykedésnek mond-

hatni legtöbb tapasztalatot és éleslátást igénylő két ága volt. Könyves-Tóth Mihály pályája kezdetén 1865-ig az egykori cs. és kir. hadsereg zsenicsapatánál szolgált tényleges tiszti minőségben. Ez idő alatt az olasz határerődítmények Rochette és Monte-Croce erődjeinek építésében vett részt.

Spur Istvánnal együtt a barcsi Dráva-kikötőt építették meg, majd pedig együtt tanulmányozták a Drávanak barcs-zákányi szakaszát, e 73 km. hosszú folyamszakasz hajózhatóvá tétele szempontjából. Budapest főváros káposztásmegyéri vízműve kiépítésénél speciális feladatot oldott meg, amidőn a Duna alatt átvezető alagutat megépítette. Ugyanitt épített huszonegy vizgyűjtő kutat és mintegy három kilométernyi hosszúságú közlekedő csatornát.

Hazai vasutaink több alagútjának építése főződik nevéhez. Különleges rendeltetésű alagutat épített a heocsini cementgyár telepén, ahol a gyár új gépházát helyezték el egy 10.5 m magas, ugyanily széles és 22 m mély alagútépítménybe, amelyet egy folytonos üzemben tartott cementégető kemence alatt kellett megépíteni. Az építés kivételét Könyves-Tóth Mihály új magvahagyónak nevezett módszer szerint végezték. Külföldön két nagyobb alagutat épített. Azonkívül nagyszabású és teljes sikerű vízmentesítő munkálata is végzett, egyebek között a marosludas-besztercei h. é. vasut Budapestke és az alvinc-nagyszébeni h. é. vasut Szelistye-Ecsellő vízvázalóztóján.

Szaktudását, amelynek széleskörű nyelvi ismerete lényeges kiegészítője volt, a külföldi szakkörök s elismerték és ismételtlen felhasználták. Így alagútépítési kérdésekben a volt bosnyák kormány, valamint a svájci kormány hívta meg szakértőül, Románia egyik jelentékeny, csuszamlós terepen tervezett erdei vasútjának nyomjelzésével kapcsolatban kérték ki szakvéleményét.

SZÍNHÁZ

MŰSOR

Csokonai-színház

VASÁRNAP: Este: *Ocskai brigadéros*, történelmi színmű. Délután: *Majd a Vica!*
HÉTFŐ: *Ocskay brigadéros*. C) bérlet.
KEDD: *Remény*, szociális dráma. A) bérlet.
SZERDA: *Tolvaj*, színmű. B) bérlet.
Délután: *Ocskay brigadéros*, ifj. előadás.
CSÜTÖRTÖK: *Rab Mátyás*, operett. C) bérlet.
PÉNTEK: *Becsület*, munkáseelőadás. Bérlet-szünet.
SZOMBAT: *Rab Mátyás*, operett. A) bérlet.
Délután: *Kis szeleburdi*, operett.

Vigszínház

VASÁRNAP: Este: *Tul a Nagykrivánon*.
Délután: *Mágnás Miska*, operett.
HÉTFŐ: *Favorit*, perett.
KEDD: *Favorit*, operett.
SZERDA: *Favorit*, operett.
CSÜTÖRTÖK: *Az ötven éves férfi*. Hajós Sándor színmű újonsága.
PÉNTEK: *Mágnás Miska*, operett.
SZOMBAT: *Az ötven éves férfi*, színmű.
Délután: *Az ötven éves férfi*.

Március 15. a színházban. Heltai Jenő igazgató a nemzeti ünnepet mindkét színházban megünnepeltette. A Csokonai-színházban díszelőadás volt: *Herceg Ferenc* "Ocskay brigadéros"-a került előadásra. A Vigszínházban pedig az előadás megkezdése előtt *Magyar Gyula* ez alkalomra írt szép költeményét szavalta el *Kiss Ferenc* színművész, aki-nél ez alkalommal mint szavalónál gyönyör-

kódhattunk kivételes tehetségének megnyilatkozásaiban.

A színházi iroda hírei. A Csokonai színházban ma, vasárnap délután a *Majd a Vica!* vgtáték, este az *Ocskay brigadéros* történelmi színmű, — a Vigszínházban délután a *Mágnás Miska* operett, este *Tul a Nagykrivánon* operett kerül színre. *Ancura* szerepét *Honthy Hanna* játssza. — *Favorit*. A közönség egyik legkedveltebb operettjét eleveníti fel holnap a Vigszínház. Hétfőn, kedden, szerdán ugyanis a *Favorit* kerül színre. *Káldor Dezső* betegsége után e darabban lép fel először. — *Az ötven éves férfi*. Nagyszabású bemutatója lesz a Vigszínháznak csütörtökön. Ekkor kerül ugyanis színre Hajós Sándor rendkívül nagy sikert aratott újonsága. Az ötven éves férfi. Főbb szerepeket *László Gy.*, *Borosnyai Kató*, *Szigethy Ida*, *Kiss Ferenc*, *Oláh* és *Zilahy* játsszák. — *Rab Mátyás*. Csütörtökön kerül színre a Csokonai színházban a *Rab Mátyás* operett, melynek szép zenéje és tartalmas cselekménye joggal kelt érdeklődést.

Hogy tört ki a forradalom, ma utoljára az Urániában. Holnap, hétfőn a *Nővérek* című 6 felvonásos nagy dráma kerül műsorra.

Gombaszögi Frida főszereplésével *Vorrei Morir* című dráma ma utoljára. Holnap hétfőn egy szenzációs artista dráma, a *Pillangó* kisasszony négy felvonásban az Apollóban.

Eleonore Duse, a nagy olasz tragika főszereplésével az *Arany Bika* moziban ma utoljára a *Fattyu* dráma négy felvonásban. Holnap, hétfőn a *Reinhardt* farsulat szereplésével a *Boldogok* szigete.

Földes Imre szenzációs drámája, a *Hivatalnok urak* ma utoljára az Uranusban.

Ch. Percel Carola próbabálja *Szerdán*, március 19-én, az Arany Bika szálló dísztermében.

NYILTTÉR. *)

A Debreceni Tükör című hetilap 1917 március 11-én megjelent, I. évfolyam 7. számában „Gazdálkodás a város vagyonával” cím alatt cikket adtam le, amelyben Kövendy Domokos ur ellen becsületsértő és régalmazó állítások foglaltattak. Miután meggyőződtem arról, hogy a cikk állításai a tényeknek nem felelnek meg s hamis információkon s félreértésen alapultak s miután én személyileg is Kövendy Domokos urat nagyrabecsülöm és tiszteltem, tőle a cikkben foglaltakért bocsánatot kérek.

Pösch Dezső.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Kitünően megvéd a

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
természetes égvényes
SAVANYUVIZ

A dugó egészése

sokféle infectiosus
bajtól; a pusztá
gránitsziklából
lakad.

Több epidémiánál lényesen bevált.

6301—1919.

Hirdetmény

Debrecen sz. kir. város házépítészének és az általa kezelt alapok és alapítványoknak 1919. évi költségelirányzata elkészült s az 1886. XXI. t. c. 17. §-a rendelkezéseire képest folyó évi március hó 16-tól kezdődőleg 15 napra a város számvevői hivatalánál közszemlére kitétetett, ahol is az a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Erről a város adózó lakosságát a városi tanács azon felhívással értesíti, hogy a költségvetésre vonatkozó netaláni észrevételek a Néptanács ülésének napját megelőző 5 nappal írásban a Tanácshoz adhatók be.

Debrecen, 1919. március 13.

A városi tanács.

Kartelen kívül! 00 Szinmagyar Intézet.

„TURUL”

BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Ellogad

tűz-, betörés- és életbiztosítási ajánlatokat olcsó feltételek mellett.

Felvilágosítással szolgál a debreczeni vezérügynökség (ideiglenes irodahelyiség) Piac-utca 72. (Bankgyűlési ház) 1. emelet. Telefon.

Alapítke 3.000.000 K.

Gazdálkodók szállítási vállalkozók figyelmébe!

Tudjuk a nagyérdemű közönséggel, hogy sikerült egy hidegen préselő

kerékráfszorító gépet

beszerezni, mely mártól kezdve a közönség rendelkezésére is áll.

Módunkban áll ennél fogva minden nagyságu laza kerékráftot néhány perc alatt egészséges fáju kerékre rászorítani. (Igy a gazda a kereket mindjárt készen vissza kaphatja.)

Gépünk minden hétfőn, szerdán és pénteken a délelőtti órákban fog magánosoknak dolgozni.

Gépünk megtekintésre az érdeklődő közönségnek bármikor rendelkezésére áll.

Debreczeni Mezőgazdasági Gépgyár Részvénytársaság
Debreczen, Vargakert.

Minden könyvnél 10 százalék felár. **LEGUJABB** Minden könyvnél 10 százalék felár.

SZÉPIRODALMI KÖNYVEK.

TILLA. Hét jelenés. Irta Herczeg Ferenc. Az erős férfi és az erős nő örökké új szerelmi tragédiája, csupa túlfűtött szenvedélyesség, reszkető izgalom a két szerelmes nagy mérközése. Ára 5 korona.

A RÉGI HAZ. 6. kiadás. Regény. Irta: Tornay Cecil. Ára 11 korona.

KANTATE. Regény. Irta: Surányi Miklós. Lekötőben érdekes regény, amely a zongoraművészet és a szerelem kettős motívumából épít fel egy patinás szépségű alkotást. Ára 11 korona.

LELEBRABLÁS. Regény. Irta: Herczeg Ferenc 2. kiadás. Második kiadásban jelent meg ez a mesteri regény, amely a női lélek szövevényébe világít. Ára 13 korona.

A BAGDADI VASUT. Regény. Irta: Kádár Lehel. A bagdadi vasut egy pesti szelthamos fantáziájában él, aki egy vidéki kisváros csöndes levegőjét valósággal felgyújtja vele. Ára 10 korona.

Jane Eyre: A LOWODI ARVA. Regény. Fordította: Karinthy Frigyes. Ára 30 korona.

Oláh Gábor: DEAK GYÖRGY. Regény. Ára 7 korona.

A ZANZIBÁRI LEÁNY. Regény. Irta: Farkas Pál. Nem valamely exotikus világban szövődik e pompás regény cselekményének gazdag fonatéka, hanem egy sokkal érdekesebb helyen, magának Budapestnek társaséletében. Ára 9 korona.

BLANCHE, AVAGY A SZEGÉNY ROKON. Regény. Irta: Csathó Kálmán. Egy okos, de szegény német leány vidám odisszejája jómódu magyar rokonai között. Ára 8 korona.

PESTI REGEDÜ. Versok és szindarabok. Irta: Emőd Tamás. Emőd Tamás zengő lírája, könnyed és bájos hangja szólal meg e könyvben. A nemesvérébeli versok és poétikus kis szindarabok változatos gyűjteménye. Ára 8 korona.

Rapható Hegedüs és Sándor Irod. és nyomdai részvénytárs. könyvkereskedésében Debreczen.

Szenzációs ujdonságok.

Romain Rolland világhírű művei:

Jean Christoph Párisban.

Jean Christoph: A piaci vásár.

Jean Christoph: I. A hajnal.

Jean Christoph: II. A virradat.

Ára kötetenként K 7.50 és 10 százalék felár.

KAPHATÓK:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság
:: Könyv- és Zeneműkereskedésében ::

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 34. SZ.

Árverési hirdetemény.

A Hrabéczy Első Debreczeni Gözmosó Vegytisztító és Ruhafestő r.-t. felszámolás alatt álló cég felszámolója az 1875. évi XXXVII. t.-c. 112. § második bekezdése értelmében a Részvénytársaság ingatlan javainak, gyár-épületeinek, beépített gépeknek és az 1915. Pk. II. 15914. sz. végrehajtási jegyzőkönyvben összeírt ingóknak, gépeknek nyilvános árverés útján leendő eladását elrendeli.

Debreczenben Széchenyi-u. 42. szám alatt lévő és a debreczeni 11601. sz. tjkvben 2639. helyrajzi szám alatt felvett házastelekre, gyárépületre beépített gépekre és az 1915. Pk. II. 15914. sz. végrehajtási jegyzőkönyvben összeírt gépekre ingókra, — együttesen 300.000— korona kikiáltási árban.

A felszámoló az árverésnek Dr. Lintner Sándor debreczeni állami közjegyző közbenjöttével leendő megtartására hivatalos helyiségbe Ferencz József-ut 46. szám alatt 1919. évi március hó 20-ik napjának délután 3 óraját tűzi ki.

Az árverés alá eső ingatlan 300.000 K kikiáltási áron alul el nem adható.

Árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzül 30.000 K-át készpénzben letenni és az árverési feltételeket aláírni.

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet igérni senki sem akar, köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 10 százalékáig kiegészíteni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt Dr. Lengyel Béla ügyvéd irodájában Debreczenben Ferencz József-ut 40. szám alatt tekinthetők meg.

Debreczen, 1919. március hó 15.

A Hrabéczy Első Debreczeni Gözmosó, Vegytisztító és Ruhafestő r.-t. felszámolásban cég felszámolója.

Könyvtárakat és egyes könyveket legmagasabb árban vásárol

ACZÉL HENRIK

modern antiquáriuma
Első Takarékpalota.

Kívánatra házhöz megyek megtekinteni.

Telefon 575.

Apróhirdetések.

Apró hirdetések egyszeri közlése 10 szóból 2 korona, minden további szó 20 fillér. Vasár- és ünnepnapokon 10 szóból 3 korona, minden további szó 30 fillér. Kővér betűkkel nyomottak kétszeresen számítódnak.

Aranyat-éztőt, briliántokat, bármiről szóló zálogleveleket (zálogcént-lakat) és egyéb tárgyakat a legmagasabb árban vesznek. — Meghívásra házakhoz is elmegyek, Steiner Mihály Széchenyi-u. 19. szám.

Akinek törött aranya, ezüstje, ékszere, vagy zálogjegye van eladó, hívja meg Krámeri, Arany Bika-bérláz 3.

Kiadó haszonbérbe 4 hold első osztályú szántóföld Hortobágyi malom mellett, közvetlen mester-utcai sorompónál. Értekezhetni Gazdák Bankjánál, Kossuth-u. 17.

Gummi-bélyegzőt

pecsénymótt és mindenféle vésést fémbe készít
PAULÓ VÉSNÖK
Batthyányi-utca 22. szám
Gummi-bélyegzőt 24 óra alatt készítek.

Keveset használt bálruha elad. Cim a kiadóban megtudható.

Eladó építési anyagok.

Felhívtnak az építő iparosok és a nagyérdemű építetők közönség, hogy a Margit-fürdő telepen lévő összes

fából és téglából épült barakok

eladtnak. Érdeklődni lehet a helyszínen.

Eladó Varga-kert, Keleti-sor 7. sz. alatt, a Salétromos kaszárnya mellett lévő 1 hold telek, amelyen 50 méter hosszú, deszkából épített barakk van. Az egész telek 3 méter magas deszkakerítéssel van körül véve. Értekezhetni Debreceni Gazdák Bankjánál, Kossuth-u. 17.

Eladó előnyös fizetési feltételek mellett a Samsoni-ut mentén, a sorompó mellett, Kondor-utca 3. sz. házastelek. Az egész sűrű drótkerítéssel körül van véve. 2 szobás lakás, nagy istálló, pince kamra, székérszín, 1 holdas szőlő, fél hold gyümölcsös és fél hold veteményes kertet foglal magában. Értekezhetni Debreceni Gazdák Bankjánál, Kossuth-u. 17.

Az ácsmesterek termelő csoportja

felhívja az építész és építő közönséget, hogy olvállal mindenemű

ácsmunkákat

IRODA:

Király-utca 2. sz.

Telefon szám 1200.

Gyermekori ismerettség.

Ugy-e megtaláltuk egymást? Kérem adjon alkalmat egy keltesben való bizalmas találkozásra. Levélét e laphoz kérem, és jelezni „Édes felfedezés” jellegre.

Rikkancsok

azonnal felvételnek a kiadóhivatalban.

Eladó Ondódon, a Cucában 32 és fél hold első osztályú tanya földbirtok. A látóképi csárdán túl, a Máté-ut szelén, Kertész és Vértési tanyával szemben, kitűnő gazdasági épületekkel el látva, 2 szobás lakás, göré istálló stb. Értekezhetni Debreczeni Gazdák Bankjánál, Kossuth-utca 17.

Lapkihordó

asszonyokat jó fizetéssel felvessz a kiadóhivatal. :: ::

Szenteljünk naponként 15 percet egészségünknek!
Az én módszerem!

Irta: Müller I. P. Eddig 25.000 példány fogyott el belőle. Ára 5 K és 10 százalék felár.

Fontos minden szülőnek!

A gyermek természetes élet és gyógymódja.

Irta: Dr. Bucsányi Gyula. Ára 16 K és 10 százalék felár. Kapható:

Hegedüs és Sándor

irodalmi és nyomdai részvénytársaság könyvkereskedésében, Piac-utca 34. sz.